

НАШЕ ЖИТТЯ

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА В ЛІПНІ 1967 РОКУ

ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО ПРАВЛІННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ГЛУХИХ

ВИХОДИТЬ ЩОСУБОТИ

№ 39 (975) | Субота, 4 жовтня 1986 року. | Ціна 2 коп.

СПРАВЖНІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ

Соціалізм, його суспільно-політичний лад, економічна система, відсутність експлуатації і пригнічення людини людиною на ділі забезпечують закріплені в Конституції СРСР і радянських законах права і свободи. Непохитними принципами нашої демократії є рівність громадян СРСР перед законом, рівні права жінок і чоловіків, громадян різних рас і національностей.

Принцип рівності громадян радянських громадян забезпечується у всіх галузях економічного, політичного, соціального і духовного життя. XXVII з'їзд КПРС збагатив цей принцип новим, більш глибоким змістом. Жодна людина, який би пост чи посаду вона не займала, не може мати необґрунтованих пільг і переваг перед іншими громадянами. Немає і не може бути осіб поза контролем, захищених від критики та відповідальності. Партия і держава ведуть в останній час значну роботу по викоріненню наявних у нас негативних явищ. Оголошено бій порушникам законності і норм соціалістичного способу життя, особам, які зловживають своїм службовим становищем, живуть на не-

трудові доходи. Поставлено завдання гарантувати людям у повній мірі соціальну справедливість, що дасть можливість оздоровити наше суспільство, в ще більшій мірі забезпечити принцип рівності.

Характерна риса соціалістичної демократії — повна рівність жінок з чоловіком. Їх права рівні і в можливостях здобути освіту, професійній підготовці, праці, у винагороді за неї і просуванні по роботі, в громадсько-політичній і культурній діяльності.

Радянська держава проявляє постійне піклування про жінок. Вживаються правові та інші заходи по охороні їх праці та здоров'я, матеріальної і моральної підтримки материнства і дитинства. Жінкам надається оплачувана відпустка по вагітності і родах, інші пільги. Поступово скорочується робочий час. Їм дозволено працювати неповний робочий день або робочий тиждень, при необхідності забезпечується праця вдома.

Радянська людина не знає, що таке безробіття. Ідеї права на працю, висунуті ще двісті років тому в учениях соціалістів-утопістів, втілюються в Країні Рад в дійсність. Право на працю реально забезпечене всією системою соціалістичного господарювання.

Реальним і загальним для радянських людей є право на відпочинок. Воно забезпечується, наприклад, встановленням для робітників і службовців робочого тижня, який не перевищує 41 години, наданням щорічних оплачуваних відпусток середньої тривалості яких для робітників і службовців становить понад три тижні. Держава створює всі умови для розвитку мережі культурно-освітніх і оздоровчих установ, масового спорту, фізкультури, туризму. Понад 15 тисяч санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку щороку приймають на відпочинок і лікування до 65 мільйонів чоловік.

У нашій країні уперше в

світі введена безплатна кваліфікована медична допомога. Рік від року зростають витрати на розвиток охорони здоров'я і фізкультури. Зростає кількість лікарів, лікарень, поліклінік. Справою першочергової ваги назвав XXVII з'їзд КПРС охорону і зміцнення здоров'я людей.

Державна система соціального забезпечення у нашій країні була запроваджена Декретом Ради Народних Комісарів, підписаним 26 квітня 1918 року Леніним. Ця система базується на таких принципах: вона поширюється на всіх робітників, службовців, колгоспників і членів їх сімей; допомога надається у всіх необхідних випадках — по хворобі, старості, інвалідності, втраті годувальника і т. д. Соціальне забезпечення здійснюється повністю за рахунок державних і громадських коштів без будь-яких внесків самих трудящих.

Конституцією СРСР закріплено право радянських громадян на житло. Тільки в умовах соціалізму воно стало можливим. Жодна капіталістична країна не проголошує такого права в своєму законодавстві, немає його і в міжнародних пактах про права людини. Реальність цього права забезпечується розвитком житлового фонду, справедливим розподілом під громадським контролем житлової площі і т. д.

Буржуазна пропаганда всіляко намагається перевернути положення Основного Закону нашої країни про взаємовідносини держави і особи.

Для радянських людей цілком очевидно, що особиста свобода, справжнє звільнення людини, її духовний і творчий розвиток можливі тільки в соціалістичному суспільстві. КПРС, говориться в Програмі партії, буде і надалі домагатися, щоб кожна радянська людина виховувалася в дусі основного розуміння єдності її прав, свобод і обов'язків.

Двадцять шостий рік трудиться Валентина Василівна Значко на педагогічній ниві. В Київській спеціальній школі-інтернаті № 6 для нечуючих дітей вона викладає учням старших класів українську мову та літературу, прищеплюючи їм любов до рідного слова.

За роки роботи в школі Валентина Василівна домоглася високої професійної майстерності. Вона добре знає сурдопедагогіку. Велику увагу приділяє учням, щоб дати їм максимум знань з мови та літератури, а також прищепити вихованцям високі громадянські якості.

За успіхи у вихованні підростаючого покоління Валентині Василівні присвоєно звання Старшого вчителя.

На знімку: В. В. Значко. Фото І. ЩЕРБАНЮКА.

Завтра — День учителя

СЮТЬ РОЗУМНЕ, ДОБРЕ, ВІЧНЕ

Кожен з нас не без хвилювання згадує свої перші кроки в країну знань. Повагою і вдячністю сповнена наша пам'ять про своїх вчителів, котрі так багато зробили для становлення кожного з нас, як особистості.

Хочеться вдячно вклонитися і тим членам УТОГ, котрі допомогли своїм дітям виїти на стежку знань, допомогли стати людьми. Про них ця розповідь.

Ще недавно, здається, жвавий чорноокий Іванко — син Андрія Юхимовича та Лариси Дмитрівни Іванових потішав усіх умілим виконанням танцю маленького негра. Але от спливли роки і вже Іван Андрійович — педагог, понад двадцять років веде трудове виховання у Кременчуцькій середній школі № 10 на Полтавщині.

Завжди спокійний і ввічливий Юра Швирло любов до знань унаслідував від нечуючої матері — Євгенії Денисівни, котра ніколи не

розлучалася з книгою. Ще навчаючись у школі-інтернаті, Юрій завжди уважно ставився до менших, слабкіших дітей, піклувався про них, допомагав у навчанні сиротам — адже сам змалку залишився без батька. Нині Юрій Андрійович викладає математику та фізкультуру в Аджамській середній школі, що на Кіровоградщині.

Два сина члена УТОГ Миколи Климовича Кирпити закінчили Київський держуніверситет. Нині старший — Володимир Миколайович — учитель французької та англійської мови в негра. Але от спливли роки і вже Іван Андрійович — педагог, понад двадцять років веде трудове виховання у Кременчуцькій середній школі № 10 на Полтавщині.

Не могу не назвати серед нинішніх вчителів дочку члена УТОГ Віктора Адамовича Раца — Валентину. Вона закінчила Кіровоград-

ський педінститут і тепер викладає англійську мову у Пантаївській школі-інтернаті.

А хто з нас не пам'ятає жваву, завжди усміхнену кирпату Танюшку — доньку Григорія Михайловича та Валентини Козловських? З батьками вона завжди і клуб відвідувала, і на концерт художньої самодіяльності їздила. Ще з дитинства за перекладача батькам була. Після закінчення Дніпропетровського педтехнікуму Тетяна Григорівна — вихователька дитсадку.

Є про кого згадати членам нашого Товариства. Ними можуть пишатися батьки — виховали справжніх людей, котрі нині віддають свою енергію і знання для навчання і виховання нового покоління.

Доброго ужинку вам, педагогі!

О. МАРКОВА.
м. Олександрія,
Кіровоградська область.

ВИСОКІ НАГОРОДИ

За успішне виконання завдань одинадцяті п'ятирічки, соціалістичних зобов'язань і досягнуті показники в роботі Указом Президії Верховної Ради СРСР від 20 серпня 1986 року велику групу працівників нашого Товариства нагороджено орденами і медалями Союзу РСР.

ОРДЕНОМ ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА

Джунь Євдокію Федорівну — штампувальницю Ждановського філіалу Донецького виробничого об'єднання «Електромагніт»;
Марусика Григорія Ми-

хайловича — різальника крою Чернігівського учбово-виробничого підприємства;

Примакова Григорія Миколайовича — майстра Чернівецького учбово-виробничого підприємства;

Церковного Михайла Івановича — токаря Полтавського учбово-виробничого підприємства № 2;

ОРДЕНОМ ДРУЗЬБИ НАРОДІВ

Кобзареву Надію Михайлівну — слюсаря-складальника Ворошиловградського виробничого об'єднання «Схід»;

Меркутуна Петра Марковича — директора Київсько-

го дослідно-виробничого об'єднання «Контакт»;

ОРДЕНОМ «ЗНАК ПОШАНИ»

Армашову Валентину Борисівну — швачку-мотористку Харківського учбово-виробничого підприємства № 2;

Данилюка Івана Федоровича — директора Львівського швейного підприємства «Силует»;

Колосова Василя Івановича — директора Єнакіївського учбово-виробничого підприємства;

(Закінчення на 2 стор.)

НАША ЩИРА ВДЯЧНІСТЬ

День учителя... Без перебільшення можна сказати, що це свято не лише педагогів, а всіх нас. Адже кожен з нас — родом з дитинства, більша частина якого проходить у школі, де вчителі нам і батьки, і друзі, і порадики.

У цей день хочеться від

себе та від імені моїх однокласників поздоровити наших дорогих учителів, вихователів і весь колектив Кам'янець-Подільської спеціальної школи-інтернату для слабочуючих дітей зі святом та побажати їм великого щастя, міцного здоров'я, успіхів

у нелегкій, але такій потрібній праці.

Хочеться висловити вдячність за те, що виховали нас чесними, сумлінними, роботящими людьми. Ми ніколи не забудемо своєї школи, вчителів та вихователів. Низький уклін їм.

Л. КОЗАЧУК.
м. Черкаси.

Профспілкове життя: звіти і вибори ВІД АКТИВНОСТІ КОЖНОГО

У житті профспілкових організацій звітно-виборна кампанія — це і підсумок роботи, і плани на майбутнє. А тим більше тепер, коли значна увага приділяється аналізові перебудови роботи, підвищенню ролі кожного працівника у прискоренні соціально-економічного розвитку країни.

Збори, які нещодавно відбулися в профспілковій організації Івано-Франківського обласного відділу УТОГ, відзначалися високою активністю.

Звітувала голова профкому Валентина Василівна Кураченкова, яка в доповіді висвітлює всі аспекти роботи, зокрема розповіла, що культзаклади систематично виконують та перевищують контрольні завдання та соціалістичні зобов'язання, проводять лекції, бесіди,

політінформації, тематичні вечори, мімічні читання художньої літератури, тощо. Обласний відділ УТОГ неодноразово завойовував призіві місця в соціалістичному змаганні серед обласних організацій глухих Товариства.

Як доповідач, так і виступаючі у обговоренні доповіді не говорили, як інколи бувало, про досягнуте із самозаспокоєнням. На зборах йшла серйозна і самокритична розмова про ті невичерпані можливості і резерви, що не були поставлені на службу справі, використані повністю.

Як йшлося на зборах, в обласному будинку культури хороший склад акторів самодіяльного народного театру — але нині, вже кілька місяців, він фактично не працює: немає режисера. І це в той час, коли невдовзі

колектив художньої самодіяльності має звітувати на обласному огляді самодіяльної народної творчості.

Незабаром в нашому місті відбудуться змагання з шахок серед жінок. В Івано-Франківську зберуться представниці всіх республік Радянського Союзу і необхідно подбати про хороше обслуговування гостей.

На зборах відмічалось, що у звітний період члени профспілки працювали над підвищенням ідейного, трудового і морального загартовування глухих працівників міста і села, завдяки чому зменшилась кількість порушень трудової дисципліни. Та все ж вони ще є. І не свідчить про те, що не все ще зроблено, щоб більш цілеспрямованим стало виховання свідомої трудової дисципліни, активним і

ефективним — виконання своїх обов'язків.

— Зроблено багато, але ще більше нам треба зробити, — говорить В. В. Кураченкова. — Хоч справи у нас йдуть непогано, ми не можемо заспокоюватися лише частковим покращенням роботи. Перебудовуватися треба всім і серйозно — в оцінках, в стилі роботи, в усьому, що впливає на наш рух вперед. Треба забути про стару, найжджену колію і вести нову лінію в роботі. Сміє перебудову нашої діяльності — у повороті до людей, до живої справи.

Збори виявили зростаюче почуття відповідальності кожного за спільну справу, з'ясували прагнення взяти активнішу участь у процесі перебудови, визначили шляхи здійснення наміченого.

Головою профкому знову обрано В. В. Кураченкову.

С. ДАНИЛЮК,
інструктор Івано-Франківського обласного відділу УТОГ.

Пошук резервів

Майстер — головна фігура

Щодня оцінюється тепер якість праці керівників середньої ланки на харківському заводі «Поршень», де розроблено і впроваджено оплату їх праці за кінцевим результатом. Щомісяця оцінки ці зводяться в одну, яка великою мірою і визначає заробіток. Винагорода нараховується відповідно до коефіцієнту трудової участі. Набрані або втрачені щодня десятки частки оцінки обертаються істотною приривкою зарплати або зменшенням її.

— Суть нововведення в тому, що вищий заробіток можна одержати при ритмічній — з першого до останнього дня місяця роботи, — розповідає В. Ф. Ждан, заступник генерального директора виробничого об'єднання «Харківтракторозапчастина», головною підприємством якого є «Поршень». Якщо план виконується з допомогою штурмівщини, як було раніше, не мине б'є по кишені майстрів. Тому вони використовують резерви для поліпшення організації виробництва.

Відчутно проявилася роль майстрів в організації виробництва під час недавньої реконструкції, коли в невичайно короткі строки — лише за один місяць замість традиційних десяти-дванадцяти — вдалося встановити на місці старого устаткування і ввести на проектну потужність комплекс автоматизованих поточкових ліній. Майстри з точністю до години розробили графік демонтажу і встановлення нової техніки. Майстер В. І. Лапушенко, його колеги М. П. Рибалко, І. В. Черкашин очолили «ударні» групи. Як тільки останній поршень попередньої моделі проходив верстат, його починали розбирати. На місце, що звільнилося, тут же ставили нову техніку. І вже на третю добу одержали першу продукцію. В ці напружені дні кожен з керівників се-

редньої ланки одержував максимально високий коефіцієнт — 1,5.

Така регулярна оцінка результатів праці різко підвищила відповідальність майстрів. Але ж не все залежить від них. Тому на підприємстві одночасно з впровадженням нової системи оплати ґрунтовно поліпшили підготовку виробництва, налагодивши чітке постачання дільниць заготовками, інструментом, на «вибивання» яких раніше витрачалося чимало сил і часу керівників середньої ланки. Звільнили їх і від необхідності щодня закривати післяопераційні наряди кожного робітника, перейшовши на більш прогресивну форму оплати праці верстатників та операторів.

В нових умовах праці майстрів стала ефективнішою, творчою. Відповідно до їх зростаючого внеску збільшилась і оплата. У висококваліфікованих керівників середньої ланки місячний заробіток зріс у середньому на 60 карбованців. І якщо раніше щороку змінювалася третина майстрів, то тепер на підприємстві стабільний склад таких спеціалістів. Не випадково продуктивність праці тут за перше півріччя зросла на 8,7 процента.

Досвід колективу заводу «Поршень» схвалило Міністерство тракторного і сільськогосподарського машинобудування СРСР і рекомендувало для поширення на підприємствах галузі. Першими його почали впроваджувати інші заводи об'єднання «Харківтракторозапчастина» — в Ромнах Сумської області, в Лозувій Харківської області. А на «Поршні» тим часом зробили ще один крок вперед: тут перевели на оплату за кінцевим результатом усіх інженерно-технічних працівників пехів, включаючи їх начальників.

В. ФОМЕНКО.

ВИСОКІ НАГОРОДИ

(Закінчення. Початок див. на 1 стор.)

Криворучек Фрэню Андрійову — бригадира слюсарів-складальників Ворошиловградського виробничого об'єднання «Схід»;

Попович Ольгу Дмитрівну — швачку Івано-Франківського учбово-виробничого підприємства;

Самойленко Ольгу Павлівну — швачку-мотористку Житомирського учбово-виробничого підприємства;

Чоботаря Василя Степановича — начальника цеху Одеського виробничого об'єднання «Електрик»;

Яцука Петра Петровича — різальника шпону Бродівського учбово-виробничого підприємства;

ОРДЕНОМ ТРУДОВОЇ СЛАВИ ІІ СТУПЕНЯ

Нечипоренка Олексія Івановича — слюсаря-інструментальника Кіровоградського учбово-виробничого підприємства № 2;

Русин Олену Михайлівну — різальницю тканин Ужгородського учбово-виробничого підприємства № 2;

Шейко Тетяну Вікторівну — швачку-мотористку Котопського учбово-виробничого підприємства;

Шкурлатовську Марію Сергіївну — швачку-мотористку Білоцерківського учбово-виробничого підприємства;

ОРДЕНОМ ТРУДОВОЇ СЛАВИ ІІІ СТУПЕНЯ

Онищенко Віктора Андрійовича — верстатника Чер-

каського учбово-виробничого підприємства;

Панкееву Марію Михайлівну — ізолювальницю катушок Запорізького учбово-виробничого підприємства;

Пасько Надію Володимирівну — швачку-мотористку Львівського швейного підприємства «Силует»;

Пакліну Надію Дементівну — слюсаря механо-складальних робіт Донецького виробничого об'єднання «Електромагніт»;

Ситнюка Михайла Миколайовича — верстатника Дрогобицького учбово-виробничого підприємства;

Твердохліб Зінаїду Гордіївну — швачку-мотористку Вінницького учбово-виробничого підприємства;

МЕДАЛЛЮ «ЗА ТРУДОВУ ДОБЛЕСТЬ»

Варшавську Надію Михайлівну — завідуючу відділом Спеціального проектно-конструкторського технологічного бюро УТОГ;

Гулевату Ольгу Василівну — швачку-мотористку Львівського швейного підприємства «Силует»;

Горбань Ніну Григорівну — швачку-мотористку Полтавського учбово-виробничого підприємства № 1;

Десенко Катерину Миколаївну — швачку-мотористку учбово-виробничого підприємства;

Дубинську Раїсу Павлівну — голову Івано-Франківського об'єднання УТОГ;

Дутчак Ганіу Миколаївну — плетільницю Черніве-

цького учбово-виробничого підприємства;

Кутецького Анатолія Олександровича — верстатника Ровенського учбово-виробничого підприємства;

Никоненко Надію Павлівну — майстра дільниці Запорізького учбово-виробничого підприємства;

Подолячка Івана Михайловича — різальника скла Ужгородського учбово-виробничого підприємства № 1;

Руденко Ганіу Семенівну — швачку-мотористку Лубенського учбово-виробничого підприємства;

Шестюркіна Олега Миколайовича — слюсаря-інструментальника Донецького виробничого об'єднання «Електромагніт»;

Яшук Людмилу Миколаївну — швачку-мотористку Кам'янець-Подільського учбово-виробничого підприємства;

МЕДАЛЛЮ «ЗА ТРУДОВУ ВІДЗНАКУ»

Бурим Валентину Дмитрівну — штампувальницю Ворошиловградського виробничого об'єднання «Схід»;

Валігуру Олександрю Тимофіївну — бригадира слюсарів-складальників Київського дослідно-виробничого об'єднання «Контакт»;

Волюшину Маргариту Володимирівну — швачку-мотористку Дніпропетровського учбово-виробничого підприємства;

Горматову Лідію Миколаївну — робітницю Комунар-

ського філіалу Ворошиловградського виробничого об'єднання «Схід»;

Задніпровську Євгену Пилипівну — художнього керівника Республіканського Палацу культури імені А. В. Луначарського;

Кисенка Олександра Михайловича — слюсаря Запорізького учбово-виробничого підприємства;

Карпову Катерину Іванівну — робітницю Миколаївського учбово-виробничого підприємства;

Лунгу Ніну Антонівну — швачку-мотористку Одеського виробничого об'єднання «Електрик»;

Мельницьку Ганіу Іванівну — старшого майстра Івано-Франківського учбово-виробничого підприємства;

Маматову Любов Дмитрівну — швачку-мотористку Сімферопольського учбово-виробничого підприємства;

Овчаренко Олександру Іванівну — намотувальницю катушок Слов'янського філіалу Донецького виробничого об'єднання «Електромагніт»;

Сич Юлію Федосіївну — швачку-мотористку Сумського учбово-виробничого підприємства;

Стьопкіна Василя Васильовича — артиста Республіканського театру міміки і жести «Райдуга»;

Улька Олексія Миколайовича — токаря Лебединського учбово-виробничого підприємства;

Шуміліна Ігоря Костянтиновича — фрезерувальника Київського дослідно-виробничого об'єднання «Контакт».

Колектив дільниці складання землемірних рулеток, що на Київському дослідно-виробничому об'єднанні «Контакт», у минулій п'ятиріччі успішно справився із своїми виробничими завданнями і вийшов переможцем у соціалістичному змаганні цеху вимірювальних приладів.

Є в цьому успіхові і заслуга Олександри Тимофіївни Валігури. Вона багато років очолювала бригаду слюсарів-складальників рулеток, вивела колектив у передові. Недавно ветерана праці висунули на посаду майстра дільниці.

У її трудовій книжці, за успіхи в роботі, — багато записів про нагородження та преміювання. А до цього додався ще один запис — нагородження медаллю «За трудову відзнаку».

На знімку: О. Т. Валігура (праворуч) задоволена якістю складання рулеток ударниками комуністичної праці А. Лисак і Г. Чалого.

Присвоєно звання

За особливі заслуги перед Українським товариством глухих постановою президії Центрального правління УТОГ контролеру Одеського виробничого об'єднання «Електрик» тов. Запорожцю Олександрі Семеновичу присвоєно звання «Почесний член УТОГ» з врученням спеціального посвідчення і нагрудного значка.

Нагороджено

За багаторічну добросовісну працю, активну участь у громадському житті колективу і в зв'язку з 25-річчям з дня організації будинку відпочинку «Сосновий бір» завідуючого господарством тов. Беспалька Данила Дмитровича і завідуючу клубом тов. Гребенюк Надію Федосіївну нагороджено почесними грамотами президії Центрального правління УТОГ і Українського республіканського комітету профспілки робітників місцевої промисловості і комунально-побутових підприємств.

***

За багаторічну добросовісну працю в системі Українського товариства глухих і в зв'язку з виходом на заслужений відпочинок головного інженера Ворошиловградського виробничого об'єднання «Схід» тов.

Царьова Геннадія Михайлівна нагороджено Почесною грамотою президії Центрального правління УТОГ і Республіканського комітету профспілки, грошовою премією.

Затверджено

Постановою президії Центрального правління Українського товариства глухих затверджено:

Попова Володимира Івановича — головним режисером театру міміки і жесту «Райдуга»;

Гирбу Аліну Іванівну — старшим економістом Дрогобицького учбово-виробничого підприємства;

Задорожню Ларису Порфирівну — головним бухгалтером Хмельницького об'єднання УТОГ.

Роман Станіславович Романів працює токарем на Кременчуцькому автозаводі. Змінні завдання сумлінний трудівник виконує на 150—160 процентів, забезпечуючи при цьому високу якість робіт. Ному присвоєно звання «Ударник комуністичної праці». Фото П. МІНЬКА.

ПРАГНУТЬ ДО КОРИСНОЇ ПРАЦІ

У Миргородській спеціалізованій школі-інтернаті для слабозрябих дітей на Полтавщині не перший рік гурток «Умілі руки» веде вчителька Алла Миколаївна Матвієнко. Під її керівництвом 40 учнів 4—10 класів в'яжуть макраме, роблять викладки з пуху тополі та платану, різьбу по дереву, аплікації.

На виставці, яка відбулася в кінці минулого року, найкращі вироби отримали вищу оцінку. Серед них композиція з квітів, присвячена Дню Перемоги, макраме-панно «Сова» учениці Еллі Крапченко, викладка з пуху тополі «Кіт» Тані Емуськіної, вишивки набору серветок учениці Валентини Шевченко та ін.

Група учнів під керівництвом Алли Миколаївни розпочала готувати спеціальні експозиції, присвячені 70-річчю Великого Жовтня. Зокрема, викладено з пуху та платану на полотні крейсер «Аврора». Члени гуртка «Умілі руки» другий рік підтримують тісний зв'язок з колективом Миргородського промкомбінату.

У нинішньому році згідно договору виготовили понад 2 тисячі технічних серветок, фартухів, наволочок, простирал та інших виробів.

Майстерню, з високою оцінкою виконують замовлення на рівні норм дорослих учні Людмила Шульга, Олена Пасько, Тая Емуськіна, Оля Кривченко, Олена Сушкова, Ірина Мазур, Наташа Царенко та ін.

П. БАБЕНКО,
Полтавська область.

Лікувальний ландшафт

Квіти і зелень узяти собі в союзники лікарі алуштинського санаторію «Карасан».

Химерні італійські сосни, блакитні атлаські кедрі, стрункі кипариси — царство тиші та спокою. Близько двадцяти гектарів займає рукотворний парк, закладений ще на початку минулого століття. Понад 200 видів його рослин мають цілющу властивість. Це дало можливість лікарям застосувати один з видів кліматотерапії — фітотерапію, лікування пахощами дерев, кущів, квітів.

У нас створено п'ять лікувальних зон, — розповідає головний лікар санаторію Ю. Г. Царьов. — І у

кожній своє призначення. Лавр благородний, наприклад, знімає спастичні стани, розмарин сприятливо впливає на тих, хто хворий на хронічні недуги верхніх дихальних шляхів. Своє «ліки» у зоні листяних дерев. Навіть запах троянд, а їх у нас 30 видів, заспокоює нервову систему, їх легкі речовини допомагають при невротиках і гіпертонічних станах. Знімають втому і збільшують життєву місткість легенів хвойні дерева. Методу лікування запахами, якої ми суворо додержуємося, розробили вчені Ялтинського науково-дослідного інституту фізичних методів лікування і медичної кліматології імені І. М. Сеченова.

У Криму діє цільова комплексна програма «Курорт». Вона передбачає і створення спеціальних центрів масового лікування, де беруть на озброєння фітотерапію.

С. КОНСТАНТИНОВ,
Алушта,
Кримська область.

БАЖАЄМО ЩАСТЯ

У вересні цього року голові Роздільнянського МРВ УТОГ Євгені Павлівні Сергієнко виповнилося 55 років. Понад шістнадцять з них вона допомагає нечуючим людям, тому що змогла стати їм першим другом, першою порадицею.

Щоб краще розуміти нечуючих людей вона наполегливо, з великою вимогливістю вивчала мову міміки і жестів, якою тепер доско-

Науковці — педагогічній практиці ЧИТАННЯ ФОРМУЄТЬСЯ З ДИТИНСТВА

Кожна людина розпочинає свій життєвий шлях зі школи. Тут формується багато навичок, здобуваються знання, вироблюється характер, закладаються підвалини світогляду. Цьому значною мірою сприяє читання, яке допомагає проникнути у світ досі непізнаний — багатий, сповнений романтики життя.

Яким же чином здійснюється формування навичок читання у глухих учнів? Відповідь на це запитання знаходимо в аналізі роботи шкіл глухих, у практиці педагогічних колективів.

Необхідно підкреслити, що читання у молодших класах є одночасно предметом і засобом навчання. Тому значення таких уроків вимірюється не тільки з засвоєнням тексту прочитаного, але й сприйманням друкованого слова взагалі — художньої літератури, періодичної преси, ділових паперів тощо. Звідси і випливають завдання — учні повинні оволодіти як технікою читання, так і прийомами аналізу тексту — встановлення змісту прочитаного.

Спостереження за навчальним процесом, спеціальні дослідження показали, що на уроках з читання роботи над змістом тексту приділяється досить багато уваги. І не випадково. Проте, на жаль, досить часто в процесі навчання учнів недооцінюється значення техніки їх читання. А саме від цього значною мірою залежить оволодіння глухими дітьми мовноруховими образами слів, їх засвоєння, а значить, і користування цим мовним матеріалом, як у висловленні власних думок, так і при сприйманні та розумінні зверненого усного мовлення.

Недостатність уваги з боку сурдопедагогів до формування у глухих дітей якісної техніки читання є однією з основних причин труднощів оволодіння ними мовленням. Для обґрунтування висловленої думки наводимо конкретні дані.

Аналіз темпу читання показав, що в учнів перших класів він перевищує норми, встановлені для шкіл глухих і відповідає рівню чуючих учнів. Ці дані предствляють значний інтерес, оскільки свідчать: глухі учні можуть оволодіти тим же темпом читання, що й їх чуючі однолітки.

Проте цього не можна сказати про учнів наступних класів. На жаль, в них показники темпу читання погіршуються: у четвертих класах вони відповідають оцінкам «3» або «2», і значно відстають від темпу читання чуючих дітей.

Тенденція значного відставання глухих учнів від їх чуючих однолітків зберігається і в старшокласників — учнів дев'ятих, дванадцятих класів. Їх темпи читання в більшості випадків

відповідають рівню учнів четвертого класу школи глухих і других-третьох класів чуючих учнів, тобто 36—102 словам за хвилину.

Такий стан можна пояснити тим, що у першому класі увага сурдопедагогів зосереджена, значною мірою, на формуванні у глухих учнів техніки читання. В наступних же класах, коли учні вже читають (хто краще, хто гірше), учитель старастеся навчити дітей розуміти текст.

В окремих випадках створюється ситуація, коли вчитель, прагнучи до основної мети — навчити дітей розуміти прочитане, упускає з поля зору якість техніки читання. І припускається цим значною помилки. Невміння читати утруднює дитині відтворення прочитаного слова, речення, робить неможливим їх запам'ятовувати цим мовленем матеріалом в процесі аналізу прочитаного, утруднює розуміння тексту в цілому.

Якщо проаналізувати динаміку росту темпу читання по класах, то виявляється, що з віком його прирощення зменшується. Так, в учнів від 1 до 5 класів (за три роки навчання) в середньому він складає 5,1 слова, від 4 до 12 класу (за вісім років навчання) складає 2,7 слова. Ці показники дають підставу говорити про низький рівень нарощування темпу читання учнів усіх класів, а особливо середніх і старших. Крім того, наведені дані свідчать про значну стабільність тих навичок, які діти одержали в молодших класах.

З метою удосконалення навичок пропонуємо орієнтовні показники темпу читання для учнів середніх і старших класів. Наприклад, учні 5 класу можуть читати 70—90 слів за хвилину, 6-го — 90 — 100, 7-го — 100—110, 8-го — 110—120, 9-го — 120—130, а учні 10, 11, 12 класів — 130—150 слів.

Таким чином, випускники школи для глухих дітей зможуть читати у тому ж темпі, що і дорослі чуючі. Це значно полегшить їм читання у повсякденному житті текстів, різних за тематикою та характером, змінить мовну базу для зорового, слухозорового і слухового сприймання усного мовлення.

На що ж звертати увагу сурдопедагогу в першу чергу? Дослідженням встановлено, що темп читання, насамперед, залежить від способу. Тому, працюючи над удосконаленням техніки, слід звернути на це особливу увагу: спочатку читати по складах, потім цілими словами, а далі в темпі.

Існує думка, що не обов'язково учити дітей на початковому етапі читати по складах: мовляв ще в дитсадку діти вчать читати цілими словами. Дійсно, глухі малюки зна-

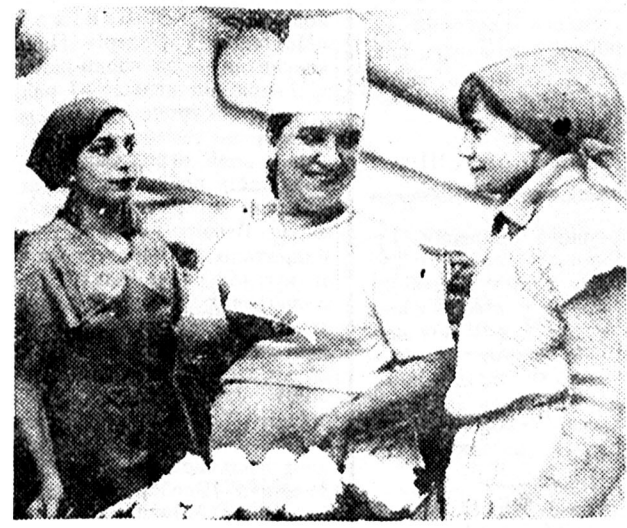
йомляться з графічними образами цілих слів, здавалось би вчать читати не по складах. Але чи здатні вони читати цілими словами повні речення, які ще не використовувались в навчальному процесі, або незнайомі тексти? Звичайно ні. Значна частина учнів не лише молодших класів, а й старших читати цілими словами не вміють. Це вміння успішно формується у дітей на основі поскладового читання. А йому, на жаль, приділяють належну увагу не всі сурдопедагоги. Саме тому діти зустрічаються з труднощами при поділі слів на склади, не мають чіткого уявлення про склад, не можуть визначити кількості складів у слові.

Деякі сурдопедагогі-практики вважають, що поскладове читання викликає скандоване мовлення глухої дитини. Але ж після поскладового читання слід обов'язково пропонувати злитне повторення слова, тобто відтворення його в тому вигляді, в якому воно вживається в усному мовленні, а значить, вести дитину до читання цілими словами.

При читанні цілими словами, глуха дитина зустрічається з труднощами утримання в пам'яті вже не складів, а окремих слів, а значить запам'ятовування, відтворення цілого речення. І причиною цього є не погана пам'ять дитини, як іноді думають окремі сурдопедагоги, а те, що вона не чує того, що читає. А запам'ятати слово лише на основі своїх мовнорухових відчуттів та на основі графічних образів слів аж надто не просто. Тому утримання прочитаних слів, фраз у пам'яті дитини також треба спеціально і наполегливо вчити: пропонувати їй прочитати і відтворити коротке речення (2—3 слова), а потім і більше речення або його частину (до 7—9 слів), вчити запам'ятовувати і відтворювати групи слів тощо.

Таким чином, читання у школі слід розглядати як важливий компенсаційно-корекційний засіб у розвитку мовлення глухої дитини. У процесі голосного читання дитина може удосконалити звуковимову, оволодіти складовим аналізом слів, вмінням злитно і плавно говорити, сприймати усне мовлення, утримувати в пам'яті не лише окремі слова, а й цілі речення. Все це необхідно для якісного мовлення глухої дитини, як його виразної сторони — говоріння, так і для аналізу й розуміння зверненого мовлення.

К. ЛУЦЬКО,
ст. науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки НДІ педагогіки УРСР, кандидат педагогічних наук.

Добру ініціативу проявили працівники їдальні Дніпропетровського УВП. В обідню перерву і в кінці зміни у цехах продаються кондитерські вироби — булочки, пірижки, тістечка. На знімку: завідувача виробництвом Г. А. Драчова пропонує вироби кондитерського цеху трудівникам підприємства. Фото П. МІНДЕЛЯ.

РОЖЬ

Я рос в краю, где лес да поле,
Да говор речки под горой,
Где черный хлеб, щепотка соли
Дороже золота порой.
Где новости по бездорожью,
Старей, месяцами шли.
Лишь ветер песни пел над
рожьей...
Но тихой нет уже земли.

Давно шоссе поля пронзило,
Ушли столбы за косогор.
И только рожь...
В ней та же сила,
И тот же солнечный простор.
И желтый зной в страду
над полем
Течет упруго, как вода,
И хлеб ржаной, щепотка соли
Дороже золота всегда!

ЛЕС

Я не прошаюсь с добрым летним жаром
И, словно свой, брожу среди осин.
Горят рябины радостным пожаром,
Лишь в озере глубинней стала синь.
Под ноги мне роняют клены листья.
Нет, я не царь, чтоб почести принять...
Как светятся рябиновые кисти —
Мне б каждую из них поцеловать!
Поговорить бы с тем кудлатым кленом,
Как иногда мы с другом говорим...
Он был весною сильным и зеленым...
Я тоже был когда-то молодым.
И потому ладонью грею кисти,
А их тепло течет в моей руке...
Деревья наземь сбрасывают листья,
Чтоб в холод с ветром драться налегке.

СИНИЦЫ

Сентябрь хорош. Тепло и тихо.
Но подпала желтизна
Березы, ясени и липы,
Шумят синицы у окна.
С утра звенят у них беседа,
В устах шныряют.
Писк и звон...
Сбираю крошки от обеда,
Несу их птицам на балкон.
Ну, ясно — мигом налетели,
Трещат, а крошек не берут.
Занюхают лишь:
в метели

Помогут им, накормят тут.
В январский день, в мороз
и выю
Ждать будет праздник
под окном,
Для нас не в труд и не
в услугу,
А им и стол, и теплый дом.
И чудится мне, птицы знают
Секрет души друзей своих.
И сердцем птичьим
понимают,
Что людям трудно жить
без них.

В РАЙСОБЕСЕ

Мой стаж так тщательно считали,
Костяшки прыгали — тук-тук...
Года далекие вставали,
И в сердце бил их твердый стук.
Да, в том году... еще мальчишкой,
Четвертый цех, потом другой...
А тех, начальных, нету в книжке,
Они в бригаде полевой.
Возил навоз, снопы и сено,
Силос и хлеб. И молотил...
А в книжке нет. Такое дело.

Тот стаж... Он словно и не был.
Но был! Война была и поле...
Я как рубашку ни стирал,
А не отмыл ее от соли...
...Инспектор стаж не засчитал...
Ну ладно, я без укоризны,
И тыл не то что на войне...
А годы трудные Отчины
Живут без записей во мне.
Я не отдам из них ни года,
На то моя святая власть.
Мой горький стаж — как стаж народа.
Его, пусть малая, но часть.

Николай НЫРОВ.

НА ВАШУ КНИЖКОВУ ПОЛИЦЮ

ФЕДІР МАМЧУР. «ВОГНЯНА ОБІТНИЦЯ». («Радянський письменник».)
«Завжди в народі найвищою шанобою користувалися мудрі чаклуни трав і яли, знавці великих таємниць життя і смерті, благородні цілителі, невтомні борці з стражданням і болями» — так пише у передмові до цього твору Павло Загребельний.
Г справді Федір Мамчур — один з таких чарівників. Він уже писав книжки про лікувальні властивості трав, писав наукові розвідки і популярні статті. В цій книзі автор виступає перед читачем в новому жанрі. Розповіді про цілючі трави Мамчур поєднує з невідомими історіями про трагічні, жорстокі події останньої війни. Зболене серце лікаря здригається від спогадів про те, скільки горя завдали завойовники його народowi.
Учений з Івано-Франківська, доцент медінституту, досвідчений хірург Федір

Мамчур упродовж цілих десятиліть уперто шукає цілючі трави і квіти, відновлює забуті і втрачені таємниці, винаходить власні ліки, беручи матеріал для них у невичерпних сховищах всемогутньої природи.
ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ. ВИБРАНЕ. Гумор і сатира. («Дніпро».)
До збірника відомого радянського поета-гумориста ввійшли кращі твори з його попередніх видань. Однією

НАЦІЛИТИ СЕБЕ НА ПЕРЕМОГУ

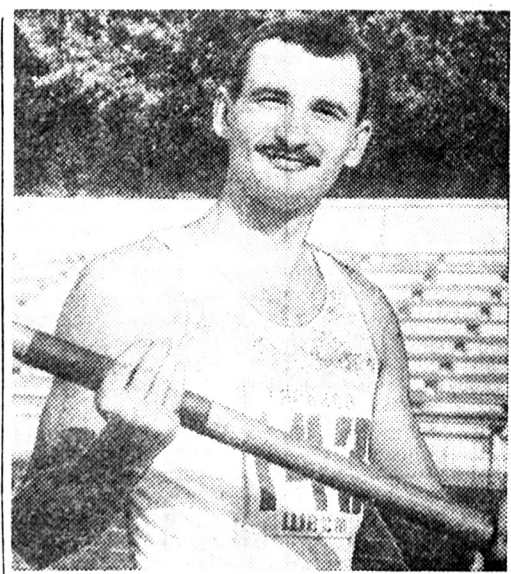
Одразу після завершення республіканської першості з футболу у Запоріжжі проведено учбово-тренувальні ігри збірної команди УТОГ. Це стало підготовкою до першості СРСР, яка має відбутись у столиці Казахстану — Алма-Аті.
На збір було запрошено кращих футболістів з Києва, Запоріжжя, Харкова, Донецька, Львова, Івано-Франківська.
На жаль, треба констатувати, що деякі спортсмени не прибули на збір. Як виявилось, були на це як об'єктивні причини — хвороба Руденського з Дніпропетровська, так і суб'єктивні, які залежали від самих спортсменів. Це стосується основного воротаря збірної М. Гнатишина зі Львова. Часті відлучки на тренування збірної СРСР у цьому році, участь в зустрічі на кубок Дружби в Угорщині, погане планування своєї відпустки призвело до того, що він не зміг прибути на збір. Загальні збори кандидатів у збірну вирішили позбавити його права виступати на першості СРСР.
Хотілось би ще декілька

слів сказати про підготовку футболістів для збірної. Давно вже не бачимо ми навіть серед кандидатів спортсменів Ужгорода, Одеси, Сум, Львова, Кіровограда і інших міст. Настав час переглянути роботу футбольних секцій в цих та інших областях.
Тепер повернемося до учбово-тренувального збору. Заняття планувалось проводити тричі на день. Акцент на найвищі навантаження робився на вранішній час. Адаптивний час між московським часом і тим, що в Алма-Аті складає 4 години. Часу ж для адаптації буде мало.
Крім тренувань провели 5 товариських зустрічей. Були перемоги, траплялись і поразки, але ми мало зв'язали на результати. В центрі уваги була гра. Треба ж було знайти саме свою гру.
Варто зазначити, що в деякій мірі це нам вдалось, а от на скільки — покажуть ігри першості СРСР.
Не буду тут нікого відзначати. Скажу, що всі працювали сумлінно — і ветерани, і молодь.

Серед молодих все ж хочеться відмітити старанність Книша і Мосієнка із Запоріжжя, Загребелька із Києва. Думаю, що вже в наступному році дехто з них з'явиться в основному складі збірної, але для цього їм треба вдома працювати так, як вони тренувались на зборі.
На закінчення хочу назвати прізвища тих, кому доручено захищати честь Товариства в Алма-Аті. Це — К. Лопата, М. Кірош, М. Макуха, С. Адаменко, С. Лагута, А. Загребелько, В. Мелешко, В. Костенко, О. Пастушенко і В. Бабій — всі з Києва. С. Дмитрієв, Г. Луценко, М. Неклонський — із Запоріжжя, О. Медвідь — із Харкова, О. Черненко — із Жданова, І. Панчишин — із Івано-Франківська.
Перед командою ставиться одне завдання: боротись за перше місце. Всі можливості для цього є, але, щоб перемогти, необхідно віддати всього себе боротьбі.
В. КУЛІБАБЕНКО,
тренер збірної УТОГ,
суддя республіканської категорії.

„БАДЬОРІСТЬ І ЗДОРОВ'Я“

Нещодавно на Полтавському УВП-1 проведено спартакіаду «Бадьорість і здоров'я». У цьому заході взяли участь робітники, інженерно-технічні працівники, а також діти трудівників підприємства.
Слід зазначити, що підготовка до масового активного відпочинку велась продумано, заздалегідь.
До програми змагань входили кидання гранати, крос на 500 і 1000 метрів, біг на 60 і 100 метрів і інші.
Судді уважно спостерігали за ходом поєдинків, чітко фіксували результати. Найбільш вправно і вміло виступили В. Кабась, Г. Андрієнко, І. Олексієнко, В. Пшеничко, А. Кабась, Е. Пшеничко, Н. Молодецька, Е. Чепорда і М. Газимагаметов. Тим, хто виборов перші місця, було вручено грамоти і сувеніри.
Після змагань всі учасники спартакіади «Бадьорість і здоров'я» пригощались рибною юшкою, яка самодільним кухарям вдалась на славу. Смачними були і чай та солодкі кондитерські вироби до нього. Все це готувалось власноруч.
Учасники спартакіади одержали велике задоволення, неабиякий заряд бадьорості.
С. СУЛИМА.

Здавна дружить зі спортом Вячеслав Гробовой. Він — тренер Харківського будинку культури УТОГ.
На республіканських змаганнях, що проходили нещодавно, Вячеслав подолав висоту 4 метри у стрибках з жердиною.
На знімку В. Гробовой.
Фото П. МІНДЕЛЯ.

Від Осло до Стокгольма

Міжнародні шахові змагання глухих мають значно коротшу історію, ніж серед чуючих. Ще в 50 роках нашого століття турніри проводились лише в рамках національних федерацій, а тепер Міжнародний шаховий Комітет глухих (МШКГ), організований в 1949 році, об'єднує шахові федерації 28 країн Європи, Азії, Північної і Південної Америки.
Перший командний чемпіонат світу було організовано в Осло (Норвегія) в 1953 році, особистий — в Закопане (Польща), — 1956 року. З того часу всі змагання проводяться один раз на чотири роки. Останній особистий чемпіонат світу (восьмий за рахунком) відбувся в 1984 році в Вашингтоні і зібрав «рекордно» малу кількість країн-учасників — всього десять.
Перше місце і звання найсильнішого шахіста світу серед глухих завоював югослав Кереч, який набрав вісім очок в дев'яти партіях.
У 1986 році в Лісабоні (Португалія) на черговому конгресі МШКГ намічено провести дев'ятий особистий чемпіонат світу в Швеції. Шахову спілку цієї країни очолює нечуюча Інгрід Блумквіст, між іншим єдина жінка в світі, обрана на подібний пост. При її сприянні популярність шахів серед глухих у Швеції значно зросла, і тепер клуби глухих шахістів у Мальме, Стокгольмі, Хельсінборзі, Гетеборзі та інших містах виступають активними пропагандистами цієї древньої гри.
Шведи готуються до чергового чемпіонату світу (подібні змагання уже проводилися двічі в їх країні). В невеликій, яскраво оформленій брошурі, виданій Шведською спілкою глухих, названо місце і дати проведення чемпіонату: Стокгольм, з 18 червня по 3 липня 1988 року.

Поздоровляємо переможців!

Радісна звістка надійшла з Італії. На першій міжнародній виставці глухих фотохудожників, що закрилася в м. Падуї, першої премії по розділу чорно-білої фотогографії удостоєно нашого земляка — Олександра Нарожнього з м. Миколаєва за знімок «Болільники».
Заохочувальними преміями відзначено роботи москвичів Юрія Полховського за кольоровий фото знімок «Модниця» і Валерія Приказникова — за чорно-білий відбиток під назвою «І раз, і два...» (урок ритміки в школі).
Цій події передували суворий відбір робіт, надісланих глухими з тридцяти країн світу. Всього 314 майстрів направили на адресу оргкомітету 464 чорно-білих і 310 кольорових відбитків, близько 330 слайдів. Однак до виставочних залів потрапило тільки 200 найкращих робіт 99 авторів.
Серед лауреатів міжнародної виставки в м. Падуї, крім радянських, фотохудожники Швейцарії, Італії, Іспанії та Угорщини.

Поздоровляємо переможців!

Т. ЗАХАРЧЕНКО.

ПОДОРОЖ У ЖИТЛОВОМУ БУДИНКУ

Силі волі і захопленню яглиця Костянтина Олексійовича Алексеева можна позавидувати. Люди такої долі, як він, позбавлені слуху і голосу, знеможені недугами, живуть у вузькому, обмеженому світі. Про К. О. Алексеева цього не скажеш. Нашеркір усім труднощам, він склав іспити і отримав повноцінне автолюбительське. Під час своїх відпусток він

за десять років проїхав більше 185 тисяч кілометрів по шляхах нашої республіки, Росії, Білорусії, Прибалтики, Поволжя. Іздив у Польшу, НДР, Чехословаччину.
Автотуризм став його улюбленою справою. Саме через любов до нього К. О. Алексеев поряд з роботою у виробничому об'єднанні «Таврія», де він раніше

працював різальником, зайнявся конструюванням автомобілей і справжніх автотуристичних будинків на колесах. На один з них він отримав авторське посвідчення Державного комітету у справах винахідництва і відкриттів.
У житловому будинку-причепі, сконструйованому К. О. Алексеевим, спальня нагадує купе залізничного

вагона далекого сполучення. Вона розрахована на 4 спальних місця. Але можливо розмістити і п'ять чоловік. В цьому автокупе встановлені дивани-ліжка, столики, гардероб, невеликий сервант, шафа для одягу, книжкові полицки, тумбочка для портативного телевізора.
У кухонному відсіку — газова двокомфорочна плита з духовкою, невеликий буфет, раковина для миття посуду, холодильник, туалетна кімната з душем і умивальником, бачки з водою, система

електричного опалення. Газові балони розміщені у спеціальному ящику ззовні кузова. Люки у стелі салона слугують не тільки для вентиляції — через них можна проводити фото і кінозйомку, оглядати визначні місця, хоча туристичний будинок має широкі світлі вікна.
Конструкція К. О. Алексеева вигідно відрізняється від відомих причепів — наметів «Скіф», «Турнет», «Слов'янка» та інших.
Н. СЕРОГОЗОВ.